

«Θάνατος ουκέτι κυριεύει»

Ο καρκίνος είναι μια πολύ δύσκολη ασθένεια, που κυριολεκτικά ξεσχίζει το σώμα και κουρελιάζει την ψυχή του ασθενούς, των οικείων και φίλων του, και πραγματικά ταλαιπωρεί γιατρούς και νοσηλευτές, την κοινωνία ολόκληρη. Όσοι εργάζονται στα ογκολογικά κέντρα βλέπουν, καθημερινά και από κοντά, να μάχονται η ζωή με τον θάνατο στήθος προς στήθος, κάθε στιγμή, σε κάθε θάλαμο, με πλείστες μορφές.

Αντικρύζουν την ανθρώπινη φύση σε έσχατο πόνο, μέγιστη αγωνία και απόλυτη αδυναμία, τον άνθρωπο στις πιο ακραίες καταστάσεις, στις πιο οριακές του στιγμές.

Η φρικτότητα του θανάτου

Ο θάνατος είναι φοβερός ως κατάσταση. Κατανοητός στο αποτέλεσμά του αλλά ασύλληπτος στην ουσία, στην αιτία, στους τρόπους και στο μέγεθος των συνεπειών του. Κατά τη διάρκεια της ζωής μας, όταν κάποιος πεθαίνει, λέμε ότι «τον χάσαμε». Στην καθημερινή διάλεκτο, όταν κάποιος δικός μας φύγει για πάντα από αυτό τον κόσμο μιλάμε για «απώλεια». Ο θάνατος βιώνεται ως αμετάκλητο «τέλος», «χωρισμός» οριστικός. Το χρώμα του είναι μαύρο. Η έκφρασή του έχει πόνο, δάκρυα, θλίψη, απορία. Η πορεία του είναι ή προς το τίποτα, ή στην καλύτερη περίπτωση, προς το άγνωστο. Μόνον οι θρησκείες μιλούν για συνέχεια. Μόνον ο Χριστιανισμός μιλάει για Ανάσταση. Μόνον η Εκκλησία μιλάει για μεταθανάτια δόξα, για μακαριότητα και ανάπαυση· το γιορτάζει, το διαλαλεί. Το ερώτημα είναι αν και πώς ο καθένας μας το ζει.

Μέσα σ' όλην αυτήν την κατάσταση υπάρχει κάτι το πολύ τραγικό. Αν ο θάνατος δεν οδηγεί

στην όντως ζωή, τότε όσο περισσότερη είναι η αγάπη τόσο μεγαλύτερο είναι το τραύμα του χωρισμού. Δεν είναι το ίδιο να χωρίζουν δυο διαρκώς διαφωνούντες ή και αντίπαλοι ή αμοιβαίως μισούμενοι από τη μία μεριά και δυο πολύ αγαπημένοι από την άλλη. Η βεβαία παρουσία του θανάτου στη ζωή μας κάνει να φοβόμαστε την αγάπη μας, να δυσκολευόμαστε να δοθούμε.

Πεθαίνει ένας νέος και μας πνίγει αφ' ενός μεν το ασύνηθες του γεγονότος, αφ' ετέρου δε η απώλεια των ωραίων οραμάτων μας γι' αυτόν, για το μέλλον του. Πεθαίνει ένας γέροντας και μας συντρίβει το σβήσιμο μιας ζωής γεμάτης αναμνήσεις, εμπειρίες, στιγμές κοινής πορείας, το παρελθόν του. Ο μακροχρόνιος θάνατος ταλαιπωρεί, ο ξαφνικός αιφνιδιάζει. Ο μεμονωμένος επικεντρώνει τον πόνο, ο ομαδικός συγκλονίζει την κοινωνία. Όποια και να είναι η μορφή του θανάτου, η γεύση του είναι ό,τι πιο πικρό υπάρχει.

Η αίσθηση του οριστικού χωρισμού από τον αγαπημένο μας, η πορεία του προς το άγνωστο, η απειλή του τέλους πραγματικά συντρίβουν αμφότερους. Η αντικατάσταση της εικόνας, της φωνής, της φυσικής επαφής, της ζωντανής επικοινωνίας του διαλόγου με την ανάμνηση μόνο και τη φαντασία, αντί να παρηγορούν, βαθιάνουν το τραύμα του χωρισμού και δίνουν στην πληγή υπαρξιακό διαμέτρημα.

Ο ερχομός του είναι καθολικός και δεν έχει ούτε μια εξαίρεση. Είναι και αδυσώπητος. Δεν τον αναχαιτίζει ούτε η γνώση ούτε η τεχνολογία ούτε η κοσμική δύναμη ούτε η οικονομική παντοδυναμία ούτε και το θαύμα. Όλα αυτά ίσως λίγο τον μεταμορφώνουν και κάποιες φορές μπορούν λίγο να τον αναβάλλουν, αδυνατούν όμως να αντισταθούν στην παντοδυναμία του.

Η τραγικότητα της μοναξιάς.

«Ο άνθρωπος ζώνων εστι πολιτικόν», έλεγε ο Αριστοτέλης. Είμαστε κοινωνικά όντα. Έχουμε ανάγκη ο ένας από τον άλλον. Θέλουμε να ζούμε ο ένας με τον άλλον. Γι αυτό και η αγάπη και η αλληλεγγύη είναι μεγάλες αρετές, γιατί ενισχύουν την αμοιβαιότητα την κοινωνία, την αδελφοσύνη. Η Εκκλησία μας αποκαλεί αδελφούς, διότι προερχόμαστε από την «ιδίαν δελφύν», την ίδια μήτρα. Κάθε τι που διασπά την ενότητά μας είναι ό,τι χειρότερο μπορεί να μας συμβεί. Η μοναξιά, η απουσία κοινωνίας είναι βασανιστήριο, κόλαση και δράμα. Είναι σαν δεύτερος, αργός θάνατος. Είναι τόσο διαπεραστική όσο και ο θάνατος. Η μόνη της διαφορά έγκειται στο ότι μπορεί να συνοδεύεται από ανθρώπινη ελπίδα, ενώ η σκέψη του θανάτου όχι.

Όταν τη βιώνεις νοιώθεις σαν να γκρεμοτσακίζεσαι και να μην μπορείς από κάπου να

πιαστείς. Σαν να ασφυκτιάς και να μη βρίσκεις λίγο αέρα να αναπνεύσεις. Σαν να τρελαίνεσαι μέσα στο σκοτάδι και να μη βρίσκεις ένα σπίρτο να ανάψεις. Και η μοναξιά χρωματικά εκφράζεται με το μαύρο.

Η μοναξιά λοιπόν κατά τη διαδικασία του επερχόμενου θανάτου αποτελεί μια από τις πλέον επώδυνες καταστάσεις. Και μάλιστα, όταν συνοδεύεται από αίσθημα έντονου σωματικού πόνου και ψυχική αγωνία. Όλα αυτά μαζί, συνθλίβουν κυριολεκτικά την ανθρώπινη υπόσταση.

Από το βιβλίο: «Εκεί που δεν φαίνεται ο Θεός»

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ